

Näringsutskottets betänkande 2023/24:NU1

Utgiftsområde 24 Näringsliv

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för 2024 inom utgiftsområde 24, som uppgår till ca 9,5 miljarder kronor. Därmed avstyrker utskottet de alternativa budgetförslag som förts fram i motioner. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om vissa bemyndiganden när det gäller SAS AB och Almi AB. Utskottet tillstyrker även övriga förslag till bemyndiganden om ekonomiska åtaganden. Därtill tillstyrker utskottet regeringens förslag om att målet för turismpolitiken ska upphöra att gälla.

Även övriga motionsförslag avstyrks.

I betänkandet finns fyra reservationer (S, V, MP) och fyra särskilda yttranden (S, V, C, MP). Ledamöterna från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet avstår från ställningstagande när det gäller budgetbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2023/24:1 inom utgiftsområde 24 Näringsliv.

Sju yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Budgetprocessen i riksdagen	6
Betänkandets disposition	6
Utskottets överväganden.....	8
Mål för turismpolitiken inom området Näringspolitik.....	8
Utskottets ställningstagande.....	9
Mål för Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande	9
Utskottets ställningstagande.....	10
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 24	10
Utskottets bedömning	11
Redovisade tillkännagivanden	15
Utskottets bedömning	16
Statens budget inom utgiftsområde 24	16
Utskottets ställningstagande.....	30
Reservationer	32
1. Mål för turismpolitiken inom området Näringspolitik, punkt 1 (S, V).....	32
2. Mål för Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande, punkt 2 (S).....	33
3. Mål för Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande, punkt 2 – motiveringen (V)	33
4. Mål för Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande, punkt 2 – motiveringen (MP)	34
Särskilda yttranden	35
1. Statens budget inom utgiftsområde 24, punkt 3 (S).....	35
2. Statens budget inom utgiftsområde 24, punkt 3 (V)	37
3. Statens budget inom utgiftsområde 24, punkt 3 (C)	39
4. Statens budget inom utgiftsområde 24, punkt 3 (MP)	40
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	43
Propositionen	43
Motioner från allmänna motionstiden 2023/24	44
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och motionärernas anslagsförslag	45
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.....	47

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Mål för turismpolitiken inom området Näringspolitik

Riksdagen godkänner att målet för turismpolitiken upphör att gälla.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2023/24:1 utgiftsområde 24 punkt 1 och avslår motionerna

2023/24:2325 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 2 och

2023/24:2634 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 2.

Reservation 1 (S, V)

2. Mål för Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande

Riksdagen avslår motion

2023/24:2632 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 1.

Reservation 2 (S)

Reservation 3 (V) – motiveringen

Reservation 4 (MP) – motiveringen

3. Statens budget inom utgiftsområde 24

a) Anslagen för 2024

Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 24 Näringsliv enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2023/24:1 utgiftsområde 24 punkt 12 och avslår motionerna

2023/24:2325 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1,

2023/24:2634 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 1,

2023/24:2703 av Elin Söderberg m.fl. (MP) och

2023/24:2728 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C).

b) SAS AB

Riksdagen bemyndigar regeringen att

1. under 2024 för statens räkning, helt eller delvis, konvertera svenska statens fordringar enligt befintliga hybridinstrument i SAS AB (publ) inklusive upplupen ränta till nya aktier i SAS AB (publ) eller, helt eller delvis, skriva ner fordringarna inklusive upplupen ränta,

2. under 2024 för anslaget 1:17 Kapitalinsatser i statligt ägda företag för statens räkning, helt eller delvis, konvertera svenska statens utestående lånefordringar på konsortiet Scandinavian Airlines System Denmark–Norway–Sweden inklusive upplupen ränta till nya aktier i SAS AB (publ) eller, helt eller delvis, skriva ned fordringarna inklusive upplupen ränta,

3. vidta de åtgärder i övrigt som behövs för att vidta åtgärderna enligt punkterna 1 och 2, var för sig eller i kombination.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2023/24:1 utgiftsområde 24 punkterna 2–4.

c) Almi AB

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget 1:20 Bidrag till företagsutveckling och innovation besluta om kapitaltillskott till Almi AB på högst 410 000 000 kronor.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2023/24:1 utgiftsområde 24 punkt 5.

d) Övriga bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att

1. under 2024 ställa ut kreditgarantier för gröna investeringar som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 80 000 000 000 kronor,

2. under 2024 ställa ut kreditgarantier för exportkrediter som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 475 000 000 000 kronor,

3. under 2024 ställa ut kreditgarantier för investeringar som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 10 000 000 000 kronor,

4. under 2024 ställa ut kreditgarantier för att säkra tillgången av råvaror som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 12 000 000 000 kronor,

5. under 2024 ställa ut kreditgarantier för export till Ukraina som kan klassificeras som bistånd i enlighet med den definition som används av biståndskommittén Development Assistance Committé (DAC) vid Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) som uppgår till högst 333 000 000 kronor,

6. för 2024 besluta att Aktiebolaget Svensk Exportkredit får ta upp lån i Riksgäldskontoret för exportfinansiering som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 125 000 000 000 kronor,

7. under 2024 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2023/24:1 utgiftsområde 24 punkterna 6–11 och 13.

Stockholm den 7 december 2023

På näringsutskottets vägnar

Tobias Andersson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tobias Andersson (SD), Elisabeth Thand Ringqvist (C)*, Fredrik Olovsson (S)*, Mats Green (M), Monica Haider (S)*, Jessica Stegrud (SD), Mattias Jonsson (S)*, Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Marianne Fundahn (S)*, Josef Fransson (SD), Isak From (S)*, Anna af Sillén (M), Birger Lahti (V)*, Eric Palmqvist (SD), Elin Söderberg (MP)*, Louise Eklund (L) och Lili André (KD).

* Avstår från ställningstagande under punkt 3, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2023/24:1 i de delar som gäller utgiftsområde 24 Näringsliv och ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2023/24. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Motionsförslagen finns också i bilaga 1.

I bilaga 2 och 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2024 och beställningsbemyndiganden samt de avvikelser från dessa som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet föreslår i sina respektive budgetmotioner.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Riksdagen tog den 29 november 2023 ställning till regeringens förslag och beslutade om utgiftsramen för utgiftsområde 24 Näringsliv. I detta betänkande föreslår näringsutskottet för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom ett enda beslut (11 kap. 18 § fjärde stycket riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Regeringen ska enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335).

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens förslag om att upphäva målet för turismpolitiken tillsammans med motionsyrkanden om detta redovisas

först. Därefter följer ett avsnitt som rör målet för Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande. Vidare redogörs för regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 24 Näringsliv och för de tillkännagivanden som redovisas i budgetpropositionen. Slutligen behandlar utskottet regeringens övriga förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller anslag inom utgiftsområde 24 Näringsliv.

Utskottets överväganden

Mål för turismpolitiken inom området Näringspolitik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner att målet för turismpolitiken upphör att gälla. Utskottet hänvisar bl.a. till vad regeringen anför om att målstrukturen inom näringspolitiken förenklas.

Jämför reservation 1 (S, V).

Propositionen

I propositionen anges att målet för näringspolitiken är att stärka den svenska konkurrenskraften och skapa förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag (prop. 2014/15:1 utg.omr. 24, bet. 2014/15:NU1, rskr. 2014/15:68). För att tydliggöra sambanden mellan mål, insatser, resultat och regeringens budgetförslag redovisas näringspolitiken under tre delmål. Dessa är

- ramvillkor och väl fungerande marknader som stärker företags konkurrenskraft
- stärkta förutsättningar för innovation och förnyelse
- stärkt entreprenörskap för ett dynamiskt och diversifierat näringsliv.

Utöver detta finns även ett mål för turismpolitiken. Målet är att Sverige ska ha en hållbar turism, med ett hållbart resande och en hållbar och konkurrenskraftig besöksnäring som växer och bidrar till sysselsättning och attraktiva platser för besökare, boende, företag och investeringar i hela landet (prop. 2021/22:1, utg.omr. 24, bet. 2021/22:NU1, rskr. 2021/22:113). Resultaten redovisas under delmålet om entreprenörskap.

I propositionen föreslås att målet för turismpolitiken ska upphöra att gälla. Som skäl anger regeringen att insatser som stärker företags förutsättningar för innovation och förnyelse, stärker förutsättningarna för entreprenörskap, stärker och förbättrar företags ramvillkor samt verkar för marknader med effektiv konkurrens omfattar och gagnar företag inom turism och besöksnäring. Det näringspolitiska målet uppges därmed vara tillräckligt. Förändringen innebär att den näringspolitiska målstrukturen förenklas och kommer därmed också att underlätta mål- och resultatdialogen.

Motionerna

Av partimotion 2023/24:2325 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) framgår att motionärerna inte vill att målet för turismpolitiken tas bort, vilket regeringen föreslår. Motionärerna menar att regeringens ambitioner är för små och ett mål för hållbar turism är nödvändigt.

I kommittémotion 2023/24:2634 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) förordas att riksdagen avslår regeringens förslag om att avskaffa målet för turismpolitiken.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen av de skäl som anförs i propositionen bör anta regeringens förslag om att målet för turismpolitiken ska upphöra att gälla. Propositionen tillstyrks därmed i denna del.

Mål för Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att målet för handelspolitiken ska vara en fri, hållbar och rättvis handel. Utskottet anser att det inte finns några skäl att ändra det nu gällande målet.

Jämför reservation 2 (S) och motivreservation 3 (V) och 4 (MP).

Propositionen

I propositionen anges att målet för Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande är en fri, hållbar och regelbaserad internationell handel, en välfungerande inre marknad, växande export och internationella investeringar i Sverige.

Motionen

I kommittémotion 2023/24:2632 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att målet för handelspolitiken ska vara en fri, hållbar och rättvis handel.

Bakgrund och pågående arbete

I november 2023 beslutade regeringen om en ny utrikeshandelsstrategi (UD2023/01758). Med strategin avser regeringen att ge svenska företag bästa möjliga förutsättningar att hantera framväxande utmaningar och ta vara på de affärsmöjligheter som uppstår genom den gröna och digitala omställningen.

Den nya utrikeshandelsstrategin har tre övergripande mål:

- Sveriges konkurrenskraft ska stärkas och förutsättningar för handel, investeringar och innovation förbättras
- Svenska företag ska öka sin export och närvaro på internationella marknader

- Sveriges ställning som prioriterad partner för grön och digital omställning globalt ska stärkas.

Strategin innehåller även ett antal delmål bl.a. för att möjliggöra löpande uppföljning. Regeringens ambition är att de övergripande målen ska ha uppnåtts 2030.

Tidigare riksdagsbehandling

Det gällande målet för området Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande fattade riksdagen beslut om hösten 2022 (prop. 2022/23:1, bet. 2022/23:NU1, rskr. 2022/23:98), och det lyder: ”en fri, hållbar och regelbaserad internationell handel, en välfungerande inre marknad, växande export och internationella investeringar i Sverige”. En annan uppfattning om hur målet bör utformas uttrycktes i en reservation av företrädare i utskottet för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Utskottets ställningstagande

I den motion som behandlas i detta avsnitt förordas ett tillkännagivande om att målet för handelspolitiken bör vara en fri, hållbar och rättvis handel. I likhet med regeringen anser utskottet att Sverige ska vara en tydlig röst för fri och regelbaserad handel där Världshandelsorganisationen (WTO) har en grundläggande roll. Utskottet kan konstatera att det riksdagsbundna målet för Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande sedan hösten 2022 är en fri, hållbar och regelbaserad internationell handel, en välfungerande inre marknad, växande export och internationella investeringar i Sverige. En handelspolitik som bedrivs utifrån detta mål ger goda förutsättningar för en stark ekonomi, ökad välfärd och stärkt konkurrenskraft. Utskottet vill därför även framhålla att det ser positivt på att regeringen tagit fram en ny utrikeshandelsstrategi. Med utgångspunkt i det riksdagsbundna målet sätter strategin nya välbehövliga ramar för hur arbetet med Sveriges utrikeshandel, investeringar och globala konkurrenskraft ska bedrivas framöver.

Utskottet ser därmed inga skäl att riksdagen ska uppmana regeringen att ändra målet för utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande på något sätt.

Motionsyrkandet avstyrks.

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 24

Inledning

Näringsutskottet har sedan 2015 kontinuerligt följt upp regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen, utgiftsområdena 19 Regional utveckling, 21 Energi och 24 Näringsliv. Uppföljningen 2015 omfattade i första hand en översiktlig genomgång och analys av de mål och indikatorer som används inom respektive utgiftsområde. Därutöver undersöktes resultatredovisningens

struktur och förhållandet mellan mål, indikatorer och vissa resultat. Efterföljande år har utskottet följt upp i vilken utsträckning regeringen har beaktat och tillgodosett de synpunkter utskottet har haft på resultatredovisningen. Hösten 2017 genomfördes därutöver en närmare uppföljning av ett anslag per utgiftsområde. Utskottets senaste iakttagelser och bedömningar redovisas i utskottets budgetbetänkanden för respektive utgiftsområde (bet. 2022/23:NU1, bet. 2022/23:NU2, bet. 2022/23:NU3).

Utskottets grupp för uppföljning och utvärdering har under dessa år även vid behov fört en dialog med berörda statssekreterare om regeringens resultatredovisning.

Utskottets bedömning

Övergripande om utgiftsområdet

Utskottet vill inledningsvis påminna om att regeringen, enligt 10 kap. 3 § budgetlagen, i budgetpropositionen ska lämna en redovisning av de resultat som uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om, och redovisningen ska vara anpassad till utgiftsområdena.

I likhet med tidigare år vill utskottet framhålla betydelsen av att resultatredovisningen i budgetpropositionen är klar och tydlig eftersom den utgör ett viktigt underlag för riksdagens beredning av statens budget. Enligt utskottets uppfattning bör resultatredovisningen utformas på ett sådant sätt att den bidrar till en ökad förståelse för hur statliga anslagsmedel används och vilka resultat de olika insatserna leder till. Sedan flera år tillbaka pågår en dialog mellan riksdagen och regeringen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen och om hur regeringens resultatredovisning till riksdagen kan utvecklas. Enligt utskottets uppfattning är denna dialog betydelsefull, och den har på flera sätt bidragit till att utveckla och förbättra den resultatredovisning som lämnas i budgetpropositionen. Utskottet välkomnar därför att regeringen anför att den avser att fortsätta att utveckla resultatredovisningen i dialog med riksdagen. Utskottet vill i det följande lyfta fram några iakttagelser från genomgången av resultatredovisningen för områdena Näringspolitik respektive Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande.

Näringspolitik

Utskottet kan inledningsvis konstatera att det övergripande målet för näringspolitiken är att stärka den svenska konkurrenskraften och skapa förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag (prop. 2014/15:1 utg.omr. 24, bet. 2014/15:NU1, rskr. 2014/15:68). Regeringen redovisar i likhet med föregående år näringspolitiken under tre delmål för att tydliggöra sambanden mellan mål, insatser, resultat och regeringens budgetförslag. Utskottet kan även konstatera att det också finns ett särskilt mål för turismpolitiken som beslutades av riksdagen hösten 2021 (prop. 2021/22:1, utg.omr. 24, bet. 2021/22:NU1, rskr. 2021/22:113).

I en tabell i propositionen (prop. 2023/24:1 utg.omr. 24 tabell 3.1 s. 14) redovisar regeringen hur mål, delmål och indikatorer är kopplade till varandra. Utskottet vill framhålla att denna tabell tillsammans med övriga diagram och tabeller som återfinns i resultatredovisningen främjar de olika avsnittens läsbarhet och bidrar till förståelsen för hur vissa indikatorer och andra relevanta uppgifter utvecklas över tid. Utskottet har tidigare framfört betydelsen av en tydlig struktur och en vägledande rubriksättning som har en tydlig koppling till delmålen liksom frekventa referenser till det riksdagsbundna målet. Enligt utskottets bedömning har den dialog som pågått mellan riksdagen och regeringen om hur resultatredovisningen kan utvecklas bidragit till att det nu finns en genomtänkt struktur i resultatredovisningen som på ett tydligt sätt relaterar till de mål som riksdagen har beslutat om för utgiftsområdet. Utskottet ser positivt på denna utveckling och kan konstatera att regeringen strukturerar sin redogörelse för indikatorer, resultat och bedömningar på ett tydligt sätt under de olika delmålen.

Under rubriken Turism och besöksnäring (prop. 2023/24:1 utg.omr. 24 s. 34) finns en utvecklad redovisning med tydliga underrubriker där det går att följa genomförda insatsers resultat och från vilket anslag insatserna har finansierats. Utskottet ser positivt på utvecklingen av detta avsnitt och vill i sammanhanget även betona vikten av att tydliggöra vilka pengar som använts för insatser inom näringslivsutveckling respektive turismfrämjande.

Med detta sagt kan utskottet konstatera att det i årets budgetproposition föreslås att det riksdagsbundna målet för turismpolitiken ska upphöra att gälla, bl.a. med hänvisning till att den näringspolitiska målstrukturen därmed förenklas. Som framgår av detta betänkande finns det olika uppfattningar bland utskottets ledamöter om värdet av att ha ett särskilt riksdagsbundet mål för turismpolitiken. Oaktat inställning till om målet bör finnas kvar vill utskottet framhålla vikten av att utvecklingen inom området för besöksnäring och turism går att följa över tid och att regeringen även i fortsättningen arbetar för att följa upp och utvärdera området på ett sätt som överensstämmer med näringspolitikens delmål, vilket är i linje med vad regeringen ger uttryck för i budgetpropositionen.

Som framgår av det föregående ser utskottet positivt på när det anges i resultatredovisningen från vilket anslag pengar har avsatts för att finansiera en viss insats. Det bidrar till en ökad förståelse av samband mellan avsatta pengar och ett visst utfall, vilket också är något som utskottet vid flera tillfällen har påpekat. Med undantag för de senaste årens utveckling av avsnittet Turism och besöksnäring har utskottet svårt att i detta avseende se någon övergripande förändring i enlighet med vad utskottet efterfrågat. Utskottet vidhåller således sin uppfattning att regeringen i resultatredovisningen bör arbeta för att ange från vilket anslag en insats finansieras.

Utskottet noterar vidare att det i årets resultatredovisning endast finns en begränsad redogörelse för genomförda insatsers effekter. I likhet med tidigare år anser utskottet att det är önskvärt att regeringen i resultatredovisningen än tydligare arbetar för att klargöra effekterna av utförda insatser. Utskottet har

dock förståelse för att denna typ av information tar tid att sammanställa och vill även här vidhålla sin uppfattning om att det är önskvärt att regeringen i de fall det finns relevanta effektutvärderingar eller liknande återger denna information.

Utskottet välkomnar att resultatredovisningens läsbarhet har ökat de senaste åren. En tydlig förbättring är att regeringen i flera fall använder underrubriker. Ett exempel är strukturen i avsnittet om förenklingspolitiken som bidrar till att utvecklingen inom området blir lätt att förstå och följa. Utskottet vill dock i likhet med föregående år upprepa det som utskottet anfört om att regeringen bör utveckla arbetet med att skapa en röd tråd mellan de olika avsnitten i budgetpropositionen. Utskottet menar att regeringen bör överväga om den struktur som används i avsnitten Resultatredovisning och Regeringens bedömning av måluppfyllelsen även kan återkomma i avsnittet Politikens inriktning. Jämfört med föregående år har avsnittet Politikens inriktning utvecklats med bl.a. fler underrubriker men inte i enlighet med den röda tråd som utskottet har framfört att regeringen bör överväga.

När det avslutningsvis gäller avsnittet Regeringens bedömning av måluppfyllelsen har utskottet tidigare framhållit att regeringen kan vidareutveckla redovisningen så att det på ett tydligare sätt framgår vilka indikatorer som ligger till grund för regeringens bedömningar. Utskottets uppfattning är att redogörelsen på ett tydligare sätt än tidigare hänvisar till de indikatorer som ligger till grund för bedömningen av måluppfyllelsen, om än på ett mycket kortfattat och övergripande sätt. Under rubriken Uppfyllelse av det näringspolitiska målet 2022 uppges vidare att 2022 till en del präglats av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. Det framgår dock inte någonstans i resultatredovisningen på vilket sätt och i vilken omfattning näringslivet har påverkats. Det är därmed svårt att få en uppfattning om grunden för regeringens bedömning av måluppfyllelsen.

Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande

Regeringens resultatredovisning lämnas i förhållande till det mål för området som beslutades hösten 2020 (prop. 2020/21:1, bet. 2020/21:NU1, rskr. 2020/21:144) och som är en fri, hållbar och rättvis internationell handel, en välfungerande inre marknad, växande export och internationella investeringar i Sverige.

Utskottet kan konstatera att regeringen i dialog med riksdagen utvecklat en bättre och tydligare resultatredovisning än före riksdagens tillkännagivande om resultatredovisningens utformning (bet. 2019/20:NU1, rskr. 2019/20:123). Utskottet vill samtidigt framhålla vikten av att regeringen fortsätter på den inslagna vägen, och med utgångspunkt i förra årets synpunkter vill utskottet anföra följande som stöd för regeringens fortsatta arbete.

Utskottet har under flera år (senast i bet. 2022/23:NU1) påtalat att valet av delmål och indikatorer inte varit tydligt motiverat i propositionen. Utskottet har anfört att det vore önskvärt om regeringen utvecklar beskrivningen av hur

mål, delmål och indikatorer är kopplade till varandra. Utskottet noterar att avsnittet om resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder inte heller i år innehåller någon sådan utvecklad beskrivning. Samtidigt noterar utskottet att regeringen i resultatredovisningen på flera ställen förtydligar att olika insatser och åtgärder förväntas bidra till delmålet om att öka Sveriges export, och vid några tillfällen nämns en koppling till specifika resultatindikatorer. Utskottet välkomnar sådana förtydliganden och anser att det gärna kan göras även för andra delmål.

När det vidare gäller avsnittet om delmålet Effektivisera den inre marknaden påpekade utskottet förra året att det fortfarande saknades en redovisning av indikatorn Genomförandet av grön omställning samt en förklaring till varför den inte redovisas. I årets budgetproposition framhåller regeringen på ett mycket kortfattat sätt att Rådet för innovativ och klimatfokuserad standardisering och Kommerskollegium har bidragit till genomförandet av en grön omställning. Det redovisas dock inte på vilket sätt organisationerna har bidragit och vilket resultat som har utkommit av de eventuella insatserna. Det finns heller inget i redovisningen som anger vad indikatorn mäter mot eller som för den delen gör det möjligt att följa utvecklingen över flera år. I det nämnda avsnittet framhålls även genomförandet av EU:s marknadskontrollförordning. Det är för utskottet dock oklart vilken indikator denna redovisning avser.

Vidare innehåller även avsnittet En väl fungerande europeisk och internationell kvalitetsinfrastruktur vaga resultatbeskrivningar som med fördel skulle kunna utvecklas och förtydligas. Med anledning av dessa iakttagelser vill utskottet påminna om vad det tidigare anfört (bet. 2021/22:NU1).

Vidare noterar utskottet att regeringen – för att tillgodose önskemål från riksdagen om en mer utvecklad resultatredovisning – har söpt om återrapporteringen från Business Sweden med tydligare fokus på uppnådda resultat, i de fall det är möjligt på effektnivå. Utskottet välkomnar att avsnittet har utvecklats med fler underrubriker och ett större fokus på resultat. Ett liknande fokus är generellt önskvärt i utvecklingen av resultatredovisningen i övrigt, bl.a. mot bakgrund av att det i avsnittet Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder anges att de indikatorer som redovisas har en tidsserie om minst tre år och upp till tio år där det är möjligt och lämpligt.

I avsnittet Regeringens bedömning av måluppfyllelsen redovisas regeringens bedömning under rubriker som följer de olika delmålen och utskottet välkomnar att regeringen för vart och ett av delmålen landar i en tydlig bedömning. Emellertid hänvisas det till resultaten endast under delmålen Öka Sveriges export, Öka utländska direktinvesteringar i Sverige och Stärka Sveriges handelspolitiska intressen. Under övriga delmål är det inte helt tydligt hur utvecklingen för insatsområdena bidrar till måluppfyllelsen av delmålen och vilka resultat som därmed ligger till grund för regeringens bedömning.

Redovisade tillkännagivanden

Inledning

I samband med att konstitutionsutskottet våren 2017 behandlade regeringens skrivelse 2016/17:75 Riksdagens skrivelser till regeringen framhöll konstitutionsutskottet att det berörda utskottet lämpligen bör redovisa sin syn i samband med att regeringen i t.ex. budgetpropositionen redovisar sin behandling av ett tillkännagivande (bet. 2016/17:KU21). Vidare påpekade konstitutionsutskottet att om regeringen har redovisat sin syn för riksdagen i en proposition eller skrivelse och inte mött invändningar bör den, inför framtagandet av skrivelse 75, kunna utgå från att riksdagen inte har invändningar mot den hantering som redovisats.

Propositionen

I budgetpropositionen, utgiftsområde 24, redogör regeringen för två tillkännagivanden, varav ett anges som slutbehandlat.

Tillkännagivande om en revidering av EU:s upphovsrättsdirektiv

Riksdagen tillkännagav våren 2020 för regeringen att den inom ramen för EU-samarbetet bör verka för att EU:s nya upphovsrättsdirektiv revideras (bet. 2019/20:NU18, rskr. 2019/20:312). Regeringen har i rådets arbetsgrupp för upphovsrätt vid flera tillfällen lyft frågan om en revidering av direktivet, utan att få stöd för detta av EU-kommissionen eller andra medlemsstater. Direktivet antogs i april 2019 och det har genomförts i svensk rätt och i en majoritet av EU:s medlemsstater. I direktivet anges att EU-kommissionen ska göra en översyn av direktivet tidigast den 7 juni 2026. Det saknas enligt regeringens uppfattning därmed förutsättningar att få till stånd en revidering av direktivet och regeringen anser därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Tillkännagivande om myndigheters roll vid tillståndsprocesser

Riksdagen tillkännagav våren 2023 för regeringen det som utskottet anför om myndigheternas roll vid tillståndsprocesser (bet. 2022/23:NU13, rskr. 2022/23:160). Av tillkännagivandet följer att myndigheter i samband med tillståndsprocesser bör arbeta mer rådgivande och lösningsorienterat än tidigare. Regeringen uppger i propositionen att den i juni 2023 tillsatte en utredning för att förenkla och förkorta miljö tillståndsprövningen enligt miljöbalken genom att göra den mer flexibel, effektiv och förutsebar (dir. 2023:78). Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 15 december 2024. Tillkännagivandet uppges därmed inte vara slutbehandlat.

Utskottets bedömning

Utskottet noterar att regeringen i budgetpropositionen, utgiftsområde 24 Näringsliv, redogör för sina bedömningar när det gäller två tillkännagivanden. Ett av dessa redovisas som slutbehandlat. Utskottet har inte något att invända mot regeringens bedömningar.

Statens budget inom utgiftsområde 24

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 24 Näringsliv enligt regeringens förslag och lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt. Motionärernas alternativa förslag till statens budget för 2024 inom utgiftsområde 24 avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (S), 2 (V), 3 (C) och 4 (MP).

Inledning

Den 29 november 2023 fattade riksdagen fatta beslut om statsbudgetens ramar för de olika utgiftsområdena för 2024 och en preliminär fördelning av utgifter på utgiftsområdena för 2025–2026 (bet. 2023/24:FiU1, rskr. 2023/24:47).

Tabell Regeringens och motionärernas förslag till ramar för utgiftsområde 24 Näringsliv

Miljoner kronor

År	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen			
		S	V	C	MP
2024 (föreslagen ram)	9 552	185	755	6	248
2025 (beräknad ram)	7 664	185	977	5	418
2026 (beräknad ram)	7 398	185	1 057	8	618

Av tabellen ovan framgår regeringens och motionärernas förslag till ram för utgiftsområde 24 Näringsliv för 2024 och motsvarande beräkningar för 2025–2026. Andra uppfattningar än regeringens om utgiftsramarnas storlek redovisas i partimotionerna 2023/24:2654 (S), 2023/24:2385 (V), 2023/24:2733 (C) och 2023/24:2689 (MP).

Finansutskottet beslutade den 21 september 2023 att ge övriga utskott möjlighet att yttra sig över budgetpropositionen för 2024 samt de motioner om inkomster och utgiftsramar som berör utskottets beredningsområde. Den 19 oktober 2023 beslutade näringsutskottet att yttra sig till finansutskottet. Yttrandet från näringsutskottet till finansutskottet justerades den 26 oktober 2023 (yttr. 2023/24:NU1y). Näringsutskottet förordar i yttrandet att finansutskottet ska tillstyrka regeringens förslag i budgetpropositionen när det gäller utgiftsområde 24 Näringsliv. I yttrandet finns fyra avvikande meningar (S, V, C,

MP). Finansutskottet justerade betänkandet om utgiftsramarna (bet. 2023/24:FiU1) den 23 november 2023.

I detta ärende ska utskottet föreslå för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Utgångspunkten för beredningen är att ramen för utgiftsområde 24 Näringsliv är fastställd till 9 552 305 000 kronor för 2024 (prop. 2023/24:1, bet. 2023/24:FiU1).

Regeringens förslag till fördelning på olika anslag inom utgiftsområdet framgår av tabellen i bilaga 2. I bilagan redovisas också de förslag som finns i motionerna 2023/24:2325 (V), 2023/24:2634 (S), 2023/24:2703 (MP) och 2023/24:2728 (C). Enligt förslaget i propositionen kompletteras fyra av anslagen inom utgiftsområdet med beställningsbemyndiganden för att regeringen ska kunna ingå ekonomiska åtaganden som leder till utgifter de kommande åren (se bilaga 3).

I det följande redovisas inledningsvis utgiftsområdets omfattning och vad regeringen anför om politikens inriktning. Därefter redogörs för regeringens överväganden om vart och ett av de 31 anslagen inom utgiftsområdet och de föreslagna bemyndiganden som är kopplade till anslagen samt regeringens förslag om SAS AB, Almi AB och övriga bemyndiganden. Därefter refereras de motioner som innehåller alternativa förslag till anslag.

Propositionen

Utgiftsområdets omfattning

Utgiftsområde 24 Näringsliv omfattar områdena Näringspolitik samt Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande.

Politikens inriktning

I budgetpropositionen för 2024 redogör regeringen för inriktningen för näringspolitiken under rubriken Politikens inriktning. Regeringen anför att det svenska näringslivets långsiktiga konkurrenskraft är avgörande för Sveriges välbefinnande. En högutbildad arbetskraft, låga energipriser, ett fritt utbyte med omvärlden, naturtillgångar, ordning och reda på arbetsmarknaden, forskning och innovation, ett generöst välfärdssystem och ett tryggt samhälle med låg grad av korruption har byggt Sverige starkt. I en orolig omvärld med både inre och yttre hot, hög arbetslöshet och brist på yrkesutbildad arbetskraft, komplexa tillståndprocesser och höga energipriser anför regeringen att Sverige behöver agera beslutsamt för att stärka den långsiktiga konkurrenskraften. Regeringen anser att goda ramvillkor, en låg administrativ börda, låga kostnader och konkurrenskraftiga skatteregler är nödvändiga för att skapa ett mer konkurrenskraftigt näringslivsklimat.

Vidare anger regeringen att Sverige skyndsamt behöver bygga ut elsystemet, få till snabba och förutsägbara tillståndprocesser, rusta nästa generation för framtidens jobb och skapa bättre förutsättningar för matchning på arbetsmarknaden. Även naturtillgångar för produktion behöver tillvaratas bättre.

Regeringen uppger att den avser att verka för en mer effektiv prövning av målkonflikter mellan allmänna intressen som uppstår vid exempelvis utbyggnad av elsystem och infrastruktur, industrietableringar och expanderingen av gruvnäringen.

I propositionen uppges samtidigt att den ekonomiska utvecklingen är osäker och att Sverige är på väg in i en lågkonjunktur. Den höga inflationen och stigande räntor utmanar stora delar av näringslivet samtidigt som konsumtion och investeringar minskar. Därtill skapar den fullskaliga ryska invasionen av Ukraina och höga och volatila energipriser nya utmaningar. Samtidigt har många arbetsgivare och sektorer fortfarande svårt att finna rätt kompetens. Efterfrågan på arbetskraft är fortfarande hög, bl.a. inom sektorer som driver på den digitala och gröna omställningen. För att näringslivet ska kunna möta dessa utmaningar krävs flexibilitet och utveckling för en starkt tillväxtförmåga.

När det gäller området Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande framhåller regeringen att betydelsen av internationell handel för ekonomin och samhället i stort blir allt större i ljuset av den ryska invasionen av Ukraina. Det gäller även den geopolitiska utvecklingen i övrigt med bl.a. hårdnande konkurrens, ökad protektionism och tilltagande handelskonflikter.

Regeringen framför att internationell handel och kommersiellt utbyte är centralt för Sveriges konkurrenskraft, jobbskapande och hållbar tillväxt och har även stor säkerhetspolitisk betydelse. De senaste årens omvärldsutveckling har belyst vikten av att säkerställa tillgången till nödvändiga råvaror, mineral och insatsvaror för att minimera Sveriges och svenskt näringslivs sårbarhet.

Ekonomisk tillväxt, handel och näringslivets bidrag är en förutsättning för att nå de globala målen för hållbar utveckling i Agenda 2030 och Parisavtalet. Regeringen avser därför att verka för att avsevärt öka privata investeringar och stärka näringslivets och handelns roll i genomförandet av Agenda 2030. Regeringen vill ge de svenska företagen bästa möjliga förutsättningar att hantera dessa utmaningar och kunna växa nationellt och konkurrera internationellt, inte minst för att ta vara på den affärspotential som bl.a. finns i den gröna och digitala omställningen och på stora tillväxtmarknader. Regeringen avser därför att bedriva ett mer proaktivt handels- och investeringsfrämjande. I detta ingår åtgärder för att upprätthålla Sveriges ställning som ett ledande innovationsland med ett konkurrenskraftigt investeringsklimat och med fortsatt stark attraktionskraft. Regeringen anger att den därför tar ett nytt och samlat helhetsgrepp för att utveckla handels- och investeringsfrämjande och för att uppnå bättre samstämmighet, effektivitet, långsiktighet och förutsägbarhet i Regeringskansliets, berörda myndigheters och Business Swedens arbete. I propositionen uppger regeringen att den har för avsikt att ta fram en strategi för utrikeshandel, investeringar och global konkurrenskraft. Som redovisats i det föregående beslutade regeringen om en sådan strategi i november 2023.

Regeringen anför vidare att goda möjligheter till export för svenska företag är en förutsättning för ökad tillväxt. I ljuset av en förändrad omvärld krävs

också att de exportfrämjande insatserna anpassas. Regeringen håller därför på att ta fram en ny exportstrategi och föreslår en förstärkning av det exportfrämjande arbetet. Regeringen vill på så sätt förbättra grundförutsättningarna för handel, investeringar, grön omställning och innovation för svenska företag, såväl nationellt som internationellt.

I propositionen uppges att Sveriges ställning som världsledande kunskapsnation och partner i grön och digital omställning ska stärkas. Svenska företag ska få bättre förutsättningar att öka sin exportandel och närvaro på tillväxtmarknader utanför EU. Nya synergier mellan export- och investeringsfrämjande, handelspolitiken och utvecklingssamarbetet ska undersökas för att stärka svenskt näringslivs möjligheter att bidra till hållbar ekonomisk utveckling i låg- och medelinkomstländer.

Det är vidare regeringens avsikt att målstyrningen, samordningen och uppföljningen av Regeringskansliets och myndigheternas handels- och investeringsfrämjande insatser ska kvalitetssäkras och förbättras.

Synergierna mellan näringslivs- och Sverigefrämjandet ska också stärkas. En god och nyanserad Sverigebild ökar förutsättningarna att nå målet och delmålen för utrikeshandeln och investeringsfrämjandet. Samtidigt ska Sveriges motståndskraft mot desinformation och informationspåverkan stärkas. Att attrahera efterfrågad internationell kompetens är av yttersta vikt och utgör en del av Sverigefrämjandet.

Anslag och bemyndiganden för 2024

Regeringen föreslår att 9 552 305 000 kronor anvisas till utgiftsområde 24 Näringsliv för 2024. Hur beloppet fördelas på de olika anslagen inom utgiftsområdet framgår nedan och av bilaga 2. För fyra av anslagen föreslår regeringen att den ska bemyndigas att ingå ekonomiska åtaganden som leder till utgifter de kommande åren. Förslagen till bemyndiganden redovisas i bilaga 3.

Anslaget 1:1 Verket för innovationssystem får användas till myndighetens förvaltningsutgifter. Anslaget föreslås minska med drygt 2,9 miljoner kronor 2024 till följd av en generell besparing. Regeringen föreslår att knappt 287 miljoner kronor anvisas till anslaget.

Anslaget 1:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling får användas för utgifter för behovsmotiverad forsknings- och utvecklingsverksamhet, utveckling av innovationssystem och programanknutna utgifter. Anslaget får även användas för statsbidrag till Rise Research Institutes of Sweden AB (Rise AB) för riksmätplatser. Anslaget föreslås minska med 200 miljoner kronor 2024 för att finansiera andra reformer. Samtidigt föreslås anslaget öka med 50 miljoner kronor för att bibehålla ett globalt teknikledarskap och bidra till utvecklingen av 6G som en kommande global standard för konnektivitet. Detta ska ske genom att ett forsknings- och innovationsprogram på området inrättas med särskild inriktning på bilaterala forskningssamarbeten. Anslaget föreslås därmed uppgå totalt till knappt 3,5 miljarder kronor.

Vidare begär regeringen ett bemyndigande om att under 2024 för anslaget 1:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 947 000 000 kronor 2025–2027. Enligt regeringen behövs bemyndigandet för att de åtgärder som beslutas och bedrivs ska kunna genomföras långsiktigt.

Anslaget 1:3 Institutens strategiska kompetensmedel får användas för utgifter för statsbidrag och strategiska kompetensmedel för industriforskningsinstitutet inom och under Rise AB, liksom utgifter för Rise AB:s verksamhet samt vissa omstruktureringsutgifter för Rise-institutet. Regeringen föreslår att drygt 834 miljoner kronor anvisas till anslaget.

Anslaget 1:4 Tillväxtverket får användas för Tillväxtverkets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för Tillväxtverkets uppdrag att svara för utgifter för lokaler, ekonomi- och personaladministration samt övrig administrativ service åt Nämnden för hemslöjdsfrågor. Anslaget föreslås öka med 5 miljoner kronor 2024 för att stärka samordning av processer och arbete kopplat till att attrahera och behålla internationell spetskompetens. Anslaget föreslås även för 2024 öka med 10 miljoner kronor för ett förenklingsråd, med 2 miljoner kronor för arbetet med att definiera och undanröja hinder för ökad tillväxt och för industrins gröna omställning och med 10 miljoner kronor för att stödja nyindustrialiseringen och samhällsomvandlingen i Norrbottens och Västerbottens län. Anslaget föreslås samtidigt minska med drygt 4,3 miljoner kronor 2024 till följd av en generell besparing. Regeringen föreslår att knappt 459 miljoner kronor anvisas totalt till anslaget.

Anslaget 1:5 Näringslivsutveckling får användas för näringslivsfrämjande åtgärder. För 2024 föreslås anslaget öka med

- 5 miljoner kronor för utbildning för bättre myndighetskontakter med företag
- 7 miljoner kronor för förenklingsuppdrag till myndigheter
- 5 miljoner kronor för att förenkla för kommuner att erbjuda digitala tjänster
- 10 miljoner kronor för översyn av föreskrifter
- 15 miljoner kronor för mer systematisk utvärdering av företagsfrämjande insatser
- 20 miljoner kronor för arbetet med att stärka samordning av processer och arbete kopplat till att attrahera och behålla internationell spetskompetens
- 8 miljoner kronor för att definiera och undanröja hinder för ökad tillväxt och för industrins gröna omställning
- 8 miljoner kronor för en satsning på kvinnors företagande.

Anslaget föreslås samtidigt minska med 15 miljoner kronor 2024 för att finansiera andra reformer inom utgiftsområdet. Regeringen föreslår att knappt 403 miljoner kronor anvisas totalt till anslaget.

Vidare begär regeringen ett bemyndigande om att under 2024 för anslaget 1:5 Näringslivsutveckling ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare

åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 183 790 000 kronor 2025–2027. Bemyndigandet behövs för att de åtgärder som beslutas och bedrivs ska kunna genomföras långsiktigt.

Anslaget 1:6 Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser får användas för myndighetens förvaltningsavgifter.

Anslaget föreslås öka med 6 miljoner kronor 2024 för att utöka myndighetens effektutvärderingar. Anslaget föreslås samtidigt minska med 677 000 kronor till följd av en generell besparing. Regeringen föreslår att knappt 73 miljoner kronor anvisas totalt till anslaget.

Anslaget 1:7 Turismfrämjande får användas för kostnader för statens aktieägartillskott till V.S. Visit Sweden AB. Regeringen föreslår att knappt 105 miljoner kronor anvisas till anslaget.

Anslaget 1:8 Sveriges geologiska undersökning får användas för myndighetens förvaltningsavgifter. Anslaget föreslås öka för 2024 med

- 10 miljoner kronor för Sveriges geologiska undersökning (SGU) kostnader och intäktsminskningar kopplade till genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1024 av den 20 juni 2019 om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn
- 27 miljoner kronor för viss kompletterande maringeologisk kartläggning
- 70 miljoner kronor för SGU:s arbete med systematisk kartläggning av malm potentiella områden samt övriga insatser kopplade till främjande av mineralutvinning i Sverige
- 5 miljoner kronor för att förstärka SGU:s arbete för en snabbare tillståndsprövning enligt lagen (1966:314) om kontinentalsockeln.

Vidare föreslås anslaget minska med drygt 3 miljoner kronor till följd av en generell besparing. Regeringen föreslår att knappt 400 miljoner kronor totalt anvisas till anslaget.

Anslaget 1:9 Geovetenskaplig forskning får användas för utgifter för att främja och stödja riktad geovetenskaplig grundforskning och tillämpad forskning. Regeringen föreslår att närmare 6 miljoner kronor anvisas till anslaget.

Vidare begär regeringen ett bemyndigande om att under 2024 för anslaget 1:9 Geovetenskaplig forskning ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 miljoner kronor 2025 och 2026. Bemyndigandet behövs för att de åtgärder som beslutas och bedrivs ska kunna genomföras långsiktigt.

Anslaget 1:10 Miljösäkring av oljelagringsanläggningar får användas för utgifter för efterbehandling av tömda oljelagringsanläggningar och det statliga gruvfältet i Adak, Malå kommun, inklusive miljö- och funktionskontroll, förvaltning och nödvändiga underhålls- och miljösäkrande åtgärder vid efterbehandlade anläggningar. Regeringen föreslår att 14 miljoner kronor anvisas till anslaget.

Anslaget 1:11 Bolagsverket får användas för utgifter för likvidatorer och för associationsrättsliga ärenden, förvaltning och utveckling av teknisk infrastruktur för förenklat uppgiftslämnande, förvaltning och utveckling av register för rapportering av betalningstider, utveckling av en nationell ombudstjänst för företag och fysiska personer samt för att utöka analyskapacitet och samverkan i arbetet mot ekonomisk brottslighet och finansiering av terrorism. För 2024 föreslås anslaget ökas med

- 14,5 miljoner kronor för Bolagsverkets utveckling, drift och förvaltning av Verksamt.se
- 40 miljoner kronor för Bolagsverkets kostnader och intäktsminskningar kopplade till EU-direktivet om öppna data
- 2 miljoner kronor för utveckling och förvaltning av system för sammankoppling av information om registren för verklig huvudman och insolvens till EU:s e-juridikportal.

Regeringen föreslår att knappt 125 miljoner kronor anvisas totalt till anslaget.

Anslaget 1:12 Bidrag till Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien får användas för utgifter för statsbidrag till Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademiens (Iva) grundläggande verksamhet. Regeringen föreslår att drygt 8 miljoner kronor anvisas till anslaget.

Anslaget 1:13 Konkurrensverket får användas för myndighetens förvaltningsutgifter. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 30 miljoner kronor 2024 för myndighetens arbete med att upprätthålla och stärka en effektiv och tillförlitlig konkurrenstillsyn. Anslaget föreslås minska med drygt 1,8 miljoner kronor till följd av en generell besparing. Regeringen föreslår att drygt 208 miljoner kronor anvisas totalt till anslaget.

Anslaget 1:14 Konkurrensforskning får användas för utgifter för forskning med anknytning till Konkurrensverkets verksamhetsområde med forskare företrädesvis vid universitet och högskolor. Anslaget får även användas för utgifter för uppdragsforskning, seminarier och informationsinsatser på konkurrens- och upphandlingsområdet. Anslaget får också användas för utgifter för arvoden till ledamöter i Rådet för forskningsfrågor. Regeringen föreslår att närmare 11 miljoner kronor anvisas till anslaget.

Regeringen begär även ett bemyndigande om att under 2024 för anslaget 1:14 Konkurrensforskning ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 750 000 kronor 2025–2027.

Anslaget 1:15 Upprustning och drift av Göta kanal får användas för utgifter för statsbidrag för upprustning och drift av Göta kanal. Regeringen föreslår att närmare 40 miljoner kronor anvisas till anslaget 2024.

Anslaget 1:16 Omstrukturerings och genomlysning av statligt ägda företag får användas för utgifter för omstrukturerings, genomlysning, försäljning och avveckling av företag med statligt ägande. Regeringen bedömer att det finns ett ökat behov av extern rådgivning när det gäller den statliga bolagsportföljen

2024 och anslaget föreslås därför öka med 22 miljoner kronor. Regeringen föreslår att närmare 41 miljoner kronor totalt anvisas till anslaget.

Anslaget 1:17 Kapitalinsatser i statligt ägda företag får användas av regeringen efter beslut av riksdagen i varje enskilt fall, för kapitalinsatser i statligt ägda företag. Anslaget får även användas till utgifter för att förvärva eller bilda aktieföretag för ny eller befintlig statlig företagsverksamhet. Riksdagen har bemyndigat regeringen att besluta om kapitaltillskott på totalt högst 880 miljoner kronor under 2022–2026 till Svenska rymdaktieföretaget för omställning av verksamheten i enlighet med strategin för svensk rymdverksamhet (prop. 2021/22:269, bet. 2021/22:FiU49, rskr. 2021/22:466). Regeringen föreslår att 172 miljoner kronor ska användas för ändamålet 2024. Regeringen föreslår att 173 miljoner kronor anvisas totalt till anslaget för 2024.

Anslaget 1:18 Avgifter till vissa internationella organisationer får användas till utgifter för gällande avgifter och statsbidrag för Sveriges deltagande i internationella näringspolitiska organ. Regeringen föreslår att närmare 17 miljoner kronor anvisas till anslaget 2024.

Anslaget 1:19 Finansiering av rättegångskostnader får användas för utgifter för rättegångskostnader med anledning av mål och ärenden som avser överklagande av Konkurrensverkets beslut eller i vilka verket för talan. Regeringen föreslår att 18 miljoner kronor anvisas till anslaget 2024.

Anslaget 1:20 Bidrag till företagsutveckling och innovation får användas för utgifter för statsbidrag till Almi AB för marknadskompletterande finansiering och företagsrådgivning. Anslaget får även användas för kapitaltillskott för återflöde från EU:s riskkapitalfonder till Almi AB. Regeringen föreslår att drygt 679 miljoner kronor anvisas till anslaget 2024.

Anslaget 1:21 Patent- och registreringsverket får användas för myndighetens förvaltningsutgifter. Anslaget föreslås minskas med 700 000 kronor för att finansiera överföring av myndighetens uppgift när det gäller utgivningsbevis för periodiska skrifter till Myndigheten för press, radio och tv. Anslaget föreslås även minska med drygt 3,5 miljoner kronor till följd av en generell besparing. Regeringen föreslår att drygt 345 miljoner kronor totalt anvisas till anslaget 2024.

Anslaget 1:22 Stöd vid korttidsarbete får användas för utbetalningar av tidsbegränsat stöd till arbetsgivare i enlighet med lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete och den tillfälliga lagen (2021:54) om stöd vid korttidsarbete i vissa fall. Regeringen föreslår att 365 miljoner kronor anvisas till anslaget 2024.

Anslaget 1:23 Brexitjusteringsreserven får användas för utgifter som betalas enligt förordningen om inrättande av brexitjusteringsreserven. Anslaget föreslås minskas med 516 miljoner kronor och totalt uppgå till 234 miljoner kronor 2024.

Anslaget 1:24 Elstöd får användas för utgifter för ekonomiskt stöd till el-intensiva företag som har drabbats av stora kostnadsökningar på el. Anslaget får därutöver användas för administrativa utgifter hänförliga till hanteringen av stödet. För att regeringen ska kunna agera skyndsamt om behov av elstöd

till elintensiva företag uppstår föreslås att anslaget totalt ska uppgå till 500 miljoner kronor för 2024.

Anslaget 2:1 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet får användas för myndighetens förvaltningsutgifter. Regeringen föreslår att anslaget minskas med 274 000 kronor till följd av en generell besparing och att drygt 26 miljoner kronor anvisas totalt till anslaget 2024.

Anslaget 2:2 Kommerskollegium får användas för myndighetens förvaltningsutgifter. Anslaget föreslås minskas med dels drygt 2,2 miljoner kronor för att delvis finansiera en ökning av anslaget 2:5 Avgifter till internationella handelsorganisationer för valutakursförändring, dels 985 000 kronor till följd av en generell besparing. Anslaget föreslås samtidigt öka med 10 miljoner kronor för Kommerskollegiums arbete med frågor om utländska direktinvesteringar. Regeringen föreslår att drygt 105 miljoner kronor anvisas totalt till anslaget 2024.

Anslaget 2:3 Exportfrämjande verksamhet får användas för utgifter för statsbidrag för det statliga uppdraget i fråga om exportfrämjande till Sveriges export- och investeringsråd (Business Sweden), för näringslivsfrämjande åtgärder och för främjande av svenska företags affärer kopplade till projektexport och andra typer av offentligt upphandlade affärer. Anslaget får även användas för näringslivsfrämjande på strategiska marknader och områden, exportutveckling, förstärkt närvaro i ekonomiskt dynamiska regioner, importfrämjande samt särskilda handelsfrämjande och handelspolitiska åtgärder. Vidare får anslaget användas för utgifter för infrianden av exportkreditgarantier till Ukraina till den del utgifterna inte kan klassificeras som bistånd. Anslaget föreslås ökas med 15 miljoner kronor för att finansiera ett svenskt deltagande på världsutställningen Expo 2025 i Osaka och med 100 miljoner kronor för att förstärka exportfrämjandet. Anslaget föreslås även ökas med 33 miljoner kronor för utgifter för infrianden av exportkreditgarantier till Ukraina till den del utgifterna inte kan klassificeras som bistånd. Regeringen föreslår att totalt drygt 402 miljoner kronor anvisas till anslaget för 2024.

Anslaget 2:4 Investeringsfrämjande får användas för utgifter för statsbidrag för det statliga uppdraget i fråga om investeringsfrämjande till Sveriges export- och investeringsråd (Business Sweden) och för utredningsinsatser inom området. Anslaget föreslås öka med 10 miljoner kronor 2024 för att stärka investeringsfrämjandet. Regeringen föreslår att drygt 77 miljoner kronor anvisas till anslaget.

Anslaget 2:5 Avgifter till internationella handelsorganisationer får användas för utgifter för avgifter och bidrag till samt särskilda insatser med anledning av Sveriges deltagande i följande internationella handelsorganisationer: WTO, Internationella rådet för samarbete på tullområdet och Internationella byrån för utställningar i Paris. Regeringen föreslår att drygt 25 miljoner kronor anvisas till anslaget 2024.

Anslaget 2:6 Bidrag till standardiseringen får användas för utgifter för statsbidrag till Sveriges standardiseringsförbund. Regeringen föreslår att drygt 31 miljoner kronor anvisas till anslaget 2024.

Anslaget 2:7 AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning får användas för ersättning till AB Svensk Exportkredit för eventuellt underskott inom ramen för systemet med statsstödda exportkrediter till fast ränta, det s.k. CIRR-systemet (Commercial Interest Reference Rate). Regeringen föreslår att 100 miljoner kronor anvisas till anslaget 2024.

SAS AB – förlängning av mandat samt nytt bemyndigande i samband med rekonstruktion

Regeringen begär ett bemyndigande att under 2024 för statens räkning, helt eller delvis, konvertera svenska statens fordringar enligt befintliga hybrid-instrument i SAS AB (publ) inklusive upplupen ränta till nya aktier i SAS AB (publ) eller, helt eller delvis, skriva ner fordringarna inklusive upplupen ränta. Regeringen begär även ett bemyndigande om att under 2024 för anslaget 1:17 Kapitalinsatser i statligt ägda företag för statens räkning, helt eller delvis, konvertera svenska statens utestående lånefordringar på konsortiet Scandinavian Airlines System Denmark–Norway–Sweden inklusive upplupen ränta till nya aktier i SAS AB (publ) eller, helt eller delvis, skriva ned fordringarna inklusive upplupen ränta. Regeringen begär dessutom ett bemyndigande att vidta de åtgärder i övrigt som behövs för att genomföra konverteringarna eller nedskrivningarna, var för sig eller i kombination.

Den 5 juli 2022 offentliggjordes att SAS har påbörjat en process för finansiell rekonstruktion under tillsyn av amerikansk federal domstol, ett s.k. chapter 11-förfarande. Förfarandet syftar till att ge bolaget möjlighet att genomföra viktiga delar av den plan som SAS styrelse presenterade i februari 2022 för en omfattande rekonstruktion av verksamheten, i syfte att uppnå konkurrenskraftiga kostnader och en hållbar framtid för bolaget. Eftersom rekonstruktionen påverkar tidigare beviljat statligt stöd måste den godkännas av Europeiska kommissionen innan den genomförs. Förfarandet kan komma att pågå även under 2024 och det är därför oklart om det kommer att bli möjligt att genomföra konverteringarna under 2023 i enlighet med riksdagens bemyndigande (prop. 2021/22:258, bet. 2021/22:FiU48, rskr. 2021/22:438). Bemyndigandet behöver därför förlängas till 2024.

Almi AB

Regeringen begär ett bemyndigande om att under 2024 för anslaget 1:20 Bidrag till företagsutveckling och innovation besluta om kapitaltillskott till Almi AB på högst 410 miljoner kronor.

Återförda medel från finansieringsinstrument har tidigare finansierats av Europeiska regionala utvecklingsfonden under programperioden 2007–2013 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling. Medlen ska enligt EU:s regelverk användas för det ursprungliga ändamålet, vilket är till förmån för små och medelstora företag. Medlen som tillförs Almi AB innebär ett tillskott till kapitalförsörjningsinsatser för att regionalt stärka små och medelstora företags konkurrenskraft.

Övriga bemyndiganden

Regeringen begär ett bemyndigande om att under 2024 ställa ut kreditgarantier för gröna investeringar som, inklusive tidigare utfärdade garantier, uppgår till högst 80 miljarder kronor och som utifrån teknikneutrala kriterier ges till företag för stora industriinvesteringar i Sverige som bidrar till att nå målen i miljömålssystemet och det klimatpolitiska ramverket.

Regeringen begär vidare ett bemyndigande om att under 2024 ställa ut kreditgarantier för exportkrediter som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 475 miljarder kronor. Exportkreditnämndens (EKN) verksamhet har tillsammans med Svensk Exportkredits verksamhet en avgörande betydelse för företagens möjligheter att finansiera exportaffärer. Riskavtäckning är centralt för exportföretagen för att de inte ska få sämre förutsättningar än sina konkurrenter och gå miste om affärer eller få minskad konkurrenskraft internationellt.

Regeringen begär även ett bemyndigande om att under 2024 ställa ut kreditgarantier för investeringar som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 10 miljarder kronor. Regeringen konstaterar att EKN de senaste åren noterat en ökning av intresset från den svenska exportindustrin för strategiska investeringar genom investeringsgarantier. Regeringen anför att det är viktigt att behålla ramen för investeringsgarantier för den svenska exportindustrins strategiska investeringar.

Därtill begär regeringen ett bemyndigande om att under 2024 ställa ut kreditgarantier för att säkra tillgången av råvaror som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 12 miljarder kronor. EKN kan sedan 2022 utfärda statliga kreditgarantier för att säkra tillgången av råvaror genom en s.k. råvarugaranti. En råvarugaranti kan användas för att täcka risken för långivares finansiering av en utländsk låntagares investering i ett råvaruprojekt om denna låntagare inte klarar att fullfölja betalningarna enligt låneavtalet. En förutsättning för att få en råvarugaranti för ett låneavtal är att låntagaren sluter ett långfristigt leveransavtal med en svensk råvaruimportör.

Regeringen begär dessutom ett bemyndigande om att under 2024 ställa ut kreditgarantier för export till Ukraina, som kan som klassificeras som bistånd i enlighet med den definition som används av biståndskommittén Development Assistance Committee (Dac) vid Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) och som uppgår till högst 333 miljoner kronor. Regeringen anför bl.a. att näringslivet kan spela en viktig roll i uppbyggnaden av Ukraina men att den höga riskexponeringen är ett hinder för många företag. Svenska företag har enligt regeringen efterfrågat exportkreditgarantier från EKN för att dela risken.

Avslutningsvis begär regeringen ett bemyndigande om att för 2024 besluta att AB Svensk Exportkredit får ta upp lån i Riksgäldskontoret för exportfinansiering som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 125 miljarder kronor. Regeringen anför att statsstödda exportkrediter, s.k. CIRR-krediter, är centrala för exportföretagen för att de inte ska få sämre förutsättningar än sina

konkurrenter och gå miste om affärer eller få minskad konkurrenskraft internationellt. En låneram på 125 miljarder kronor förväntas enligt regeringen motsvara det behov som i nuläget finns för att säkerställa Svensk Exportkredits upplåning i CIRR-systemet och för att kunna erbjuda företagen långfristiga lån.

Motionerna

Socialdemokraterna

I kommittémotion 2023/24:2634 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 1 förordas att riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 24 enligt förslaget i tabell 1 i motionen. Av tabellen framgår att anvisade medel för utgiftsområdet totalt bör uppgå till 9 737 305 000 kronor. Det är 185 000 000 kronor mer än vad regeringen föreslår i budgetpropositionen.

Motionärerna förordar att anslaget 1:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling ökas med 175 miljoner kronor. Motionärerna avvisar regeringens besparing om 150 miljoner kronor och föreslår därtill att anslaget ökas med ytterligare 25 miljoner för att förstärka programmet Avancerad digitalisering (AI).

Anslaget 1:4 Tillväxtverket föreslås minska med 5 miljoner kronor. Motionärerna avvisar halva tillskottet till Förenklingsrådet till förmån för andra satsningar inom utgiftsområdet.

Vidare förordas att anslag 1:5 Näringslivsutveckling minska med 25 miljoner kronor. Motionärerna avvisar regeringens förslag på översyn av föreskrifter och utvärdering av företagsfrämjande insatser till förmån för andra satsningar inom utgiftsområdet.

Anslaget 1:7 Turismfrämjande föreslås öka med 10 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag för att förbättra Sverigebilden och få fler besökare till Sverige.

Även anslaget 1:8 Sveriges geologiska undersökning föreslås öka med 10 miljoner kronor. Dessa pengar ska användas för att snabba på tillståndsprocesser inom myndigheten.

När det gäller anslaget 2:3 Exportfrämjande verksamhet menar motionärerna att detta bör ökas med 10 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Motionärerna anför att pengarna ska användas för att stärka Sverigebilden och öka exportfrämjandet.

Även anslaget 2:4 Investeringsfrämjande föreslås ökas med 10 miljoner kronor. Sverigebilden behöver stärkas och investeringsfrämjandet öka, skriver motionärerna.

Vänsterpartiet

I partimotion 2023/24:2325 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) förordas att riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 24 enligt förslaget i tabell 1 i motionen. Av tabellen framgår att ett nytt anslag, Program för grön

omställning inom pappersindustrin, föreslås och att anvisade medel för utgiftsområdet totalt bör uppgå till 10 307 305 000 kronor. Det är 755 000 000 kronor mer än vad regeringen föreslår i budgetpropositionen.

I motionen förordas en ökning av anslaget 1:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling med 235 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. 35 miljoner kronor hänförs till att man vill öka arbetet med forskning på hållbara byggmaterial, vilka ska ersätta fossila byggmaterial som cement, stål och betong. 200 miljoner kronor kopplas till att motionärerna avvisar regeringens minskning av anslaget inom forskning och innovation.

Motionärerna förordar vidare att anslaget 1:3 Institutens strategiska kompetensmedel ökas med 30 miljoner kronor i jämförelse med regeringens förslag. I motionen anförs att ökningen omfattar ett stöd genom Rise till små företag för att tillämpa sin forskning i de statliga labben.

Anslaget 1:5 Näringslivsutveckling föreslås öka med 122 miljoner kronor i jämförelse med regeringens förslag. Ökningen innefattar stöd till dels kooperativt företagande (57 miljoner kronor), dels kvinnors företagande (65 miljoner kronor).

Vidare förordar motionärerna en ökning av anslaget 1:8 Sveriges geologiska undersökning med 20 miljoner kronor i jämförelse med regeringens förslag. Ökningen ska användas för att förstärka myndighetens arbete med att kartlägga förekomsten av innovationskritiska metaller.

En minskning med 22 miljoner kronor, jämfört med regeringens förslag, förordas när det gäller anslaget 1:16 Omstrukturering och genomlysning av statligt ägda bolag. Motionärerna avvisar regeringens föreslagna höjning av anslaget för att öka den externa rådgivningen om den statliga bolagsportföljen.

När det gäller anslaget 1:20 Bidrag till företagsutveckling och innovation förordas en ökning med 120 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag för att Almi ska kunna påbörja ett arbete med att förbättra små företags möjligheter att få finansiering.

Som nämnts föreslås därtill i motionen ett nytt anslag: anslaget 99:1 Program för grön omställning inom pappersindustrin. Motionärerna föreslår att 250 miljoner kronor anvisas 2024 till detta anslag för att stötta en grön omställning av pappersindustrin.

Centerpartiet

I kommittémotion 2023/24:2728 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) förordas att riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 24 enligt förslaget i tabellen i motionen. Av tabellen framgår att anvisade medel för utgiftsområdet totalt bör uppgå till 9 557 905 000 kronor. Det är drygt 5 600 000 kronor mer än vad regeringen föreslår i budgetpropositionen. I motionen förordas en sänkning av pris- och löneomräkningen jämfört med regeringens förslag. Detta rör samtliga anslagsförändringar som föreslås i motionen och som redovisas i det följande.

- Anslaget 1:1 Verket för innovationssystem föreslås minskas med 1,4 miljoner kronor.
- Anslaget 1:4 Tillväxtverket föreslås ökas med 12,1 miljoner kronor.
- Anslaget 1:6 Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser föreslås minskas med 400 000 kronor.
- Anslaget 1:8 Sveriges geologiska undersökning föreslås minskas med 1,8 miljoner kronor.
- Anslaget 1:13 Konkurrensverket föreslås minskas med 700 000 kronor.
- Anslaget 1:21 Patent- och registreringsverket föreslås minskas med 1,7 miljoner kronor.
- Anslaget 2:1 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet föreslås minskas med 200 000 kronor.
- Anslaget 2:2 Kommerskollegium föreslås minskas med 400 000 kronor.

Miljöpartiet

I kommittémotion 2023/24:2703 av Elin Söderberg m.fl. (MP) förordas att riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 24 Näringsliv enligt tabell A i motionen. Av tabellen framgår att ett nytt anslag, Utvecklingsmedel till videospelsindustrin, föreslås och att anvisade medel för utgiftsområdet totalt bör uppgå till 9 799 858 000 kronor. Det är 247 553 000 kronor mer än vad regeringen föreslår i budgetpropositionen. Av motionen framgår att motionärerna avvisar regeringens föreslagna generella besparing i statsförvaltningen. Detta rör samtliga anslag som redovisas i det följande förutom anslaget 1:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling och det nya anslag som föreslås. I motionen föreslås dessa anslag således ökas med motsvarande belopp som regeringen avser att spara.

Anslaget 1:1 Verket för innovationssystem föreslås öka med drygt 2,9 miljoner kronor.

Anslaget 1:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling föreslås ökas med 200 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Motionärerna anför att näringslivet har en nyckelroll för den gröna omställningen och att en neddragning av medlen till Verket för innovationssystem (Vinnova) för forskning och innovation, så som regeringen föreslår, är ett steg i fel riktning.

Anslaget 1:4 Tillväxtverket föreslås öka med drygt 4,3 miljoner kronor.

Anslaget 1:6 Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser föreslås öka med 677 000 kronor.

Anslaget 1:8 Sveriges geologiska undersökning föreslås öka med drygt 3 miljoner kronor.

Anslaget 1:13 Konkurrensverket föreslås öka med drygt 1,8 miljoner kronor.

Anslaget 1:21 Patent- och registreringsverket föreslås ökas med drygt 3,5 miljoner kronor.

Anslaget 2:1 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet föreslås öka med 274 000 kronor.

Anslaget 2:2 Kommerskollegium föreslås öka med 985 000 kronor.

Som nämnts föreslås därtill i motionen ett nytt anslag: anslaget 99:1 Utvecklingsmedel till videospelsindustrin. Motionärerna föreslår att 30 miljoner kronor anvisas till detta anslag för 2024.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis uttala sitt stöd för den inriktning av såväl näringspolitiken som politiken för utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande som regeringen deklarerar i budgetpropositionen utgiftsområde 24 Näringsliv. Utskottet delar regeringens bedömning att den ekonomiska utvecklingen är osäker och att Sverige är på väg in i en lågkonjunktur. Hög inflation och stigande räntor utmanar stora delar av näringslivet samtidigt som konsumtion och investeringar minskar. Därtill skapar den fullskaliga ryska invasionen av Ukraina och höga och volatila energipriser nya utmaningar. Samtidigt noterar utskottet att många arbetsgivare och sektorer fortfarande har svårt att finna rätt kompetens och att efterfrågan på arbetskraft är på en hög nivå, framför allt inom sektorer som driver på den digitala och gröna omställningen. För att näringslivet ska kunna möta dessa utmaningar krävs flexibilitet och utveckling för en stärkt tillväxtförmåga.

Det svenska näringslivets långsiktiga konkurrenskraft är avgörande för Sveriges välbefinnande och Sverige behöver agera beslutsamt på en rad områden för att stärka den långsiktiga konkurrenskraften. Det handlar bl.a. om goda ramvillkor, låg administrativ börda, låga kostnader och konkurrenskraftiga skatteregler. Det handlar även om att bygga ut elsystemet, få till snabba och förutsägbara tillståndprocesser, rusta nästa generation för framtidens jobb och skapa bättre förutsättningar för matchning på arbetsmarknaden. Även naturtillgångar för produktion behöver tillvaratas bättre. Utskottet ser därför positivt på såväl alla de satsningar som regeringen gör i sitt budgetförslag som det strategiarbete som genomförs inom en rad olika områden.

Ett viktigt område som utskottet vill lyfta fram i detta sammanhang är politiken som syftar till att minska företagens administrativa kostnader. Utskottet kan konstatera att regeringen har tagit ett stort grepp för att förenkla för företag. Bland annat ska två nya råd inrättas, Förenklingsrådet och Implementeringsrådet, vars syfte är att minska företagens regelbörda och administrativa kostnader i flera olika avseenden.

Likt regeringen vill utskottet vidare framhålla industrins centrala roll för Sveriges ekonomi. Att skapa goda villkor och förutsättningar för att möta den pågående gröna och digitala strukturomvandlingen är viktigt för att stärka Sveriges konkurrenskraft och bidra till fler investeringar. Utskottet välkomnar att regeringen avser att ta fram en industristrategi som ska sätta ramarna för hur Sverige kan fortsätta att vara världsledande inom innovativ och hållbar industriell produktion av varor och tjänster. Utskottet kan samtidigt konstatera

att regeringen avser att ta fram en särskild strategi för nyindustrialiseringen och samhällsomvandlingen i Norrbottens och Västerbottens län. Satsningarna i norra Sverige är nyckelinvesteringar för industrins omställning med fokus på råmaterial och produkter som är tidigt i värdekedjan och därmed utgör insatsvaror som är avgörande för hela landets industriomställning och konkurrenskraft.

När det gäller området Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande delar utskottet regeringens bedömning att betydelsen av internationell handel för ekonomin och samhället i stort blir allt större, särskilt i ljuset av den ryska invasionen av Ukraina. Det gäller även den geopolitiska utvecklingen i övrigt med bl.a. hårdnande konkurrens, ökad protektionism och tilltagande handelskonflikter. De senaste årens omvärldsutveckling har belyst vikten av att säkerställa tillgången till nödvändiga råvaror, mineral och insatsvaror för att minimera Sveriges och svenskt näringslivs sårbarhet.

Utskottet vill vidare framhålla att goda möjligheter till export för svenska företag är en förutsättning för ökad tillväxt. Därför är det välkommet att regeringen nu har beslutat om en ny exportstrategi för att det exportfrämjande arbetet ska förstärkas. Strategin utgör en central del av det samlade arbete som regeringen utför inom flera områden för att stärka Sveriges och svenskt näringslivs konkurrenskraft och kompetensförsörjning och möjlighet att fortsättningsvis attrahera investeringar och kompetens. Utskottet ser positivt på att regeringen nu avser att driva ett mer proaktivt handels- och investeringsfrämjande arbete och arbeta för att avsevärt öka privata investeringar och stärka näringslivets och handelns roll i genomförandet av Agenda 2030. De svenska företagen behöver bästa möjliga förutsättningar att kunna växa nationellt och konkurrera internationellt, inte minst för att ta vara på den affärspotential som bl.a. finns i den gröna och digitala omställningen och på stora tillväxtmarknader.

Sammantaget anser utskottet att regeringens överväganden och förslag till anslagsfördelning är välavvägda och kommer att bidra till att stärka det svenska näringslivet. Samtidigt som utskottet ställer sig bakom regeringens överväganden och förslag inom utgiftsområde 24 vill utskottet påminna om att insatser som stärker företag och den svenska konkurrenskraften omfattar fler åtgärder än de som finansieras inom detta utgiftsområde.

Det anförda innebär att utskottet tillstyrker regeringens förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 24 Näringsliv och de förslag till bemyndiganden för 2024 som är knutna till några av anslagen samt förslagen om Almi AB och SAS AB. Även förslag om övriga bemyndiganden tillstyrks. Följaktligen avstyrker utskottet de förslag till alternativa anslagsfördelningar som framförs i motionerna.

Reservationer

1. Mål för turismpolitiken inom området Näringspolitik, punkt 1 (S, V)

av Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S) och Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag om att målet för turismpolitiken ska upphöra att gälla.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:2325 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 2 och

2023/24:2634 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 2 och

avslår proposition 2023/24:1 utgiftsområde 24 punkt 1.

Ställningstagande

Vi är övertygade om att besöksnäringen och turismen stärker Sverige som land på flera sätt. En ökad hållbar turism främjar en positiv Sverigebild som i sin tur bidrar till ökad handel och till att fler investeringar hamnar i Sverige. Besöksnäringen innebär även att människor som lever och verkar på landsbygden och i glesbygd får ökade möjligheter till välbefinnande när arbetstillfällen skapas. Det är också vanligt att unga och nyanlända får sin första sysselsättning i besöksnäringen. En tredjedel av alla anställda i näringen är under 26 år och omkring fyra av tio är utlandsfödda. Besöksnäringen är alltså den näring som sysselsätter högst andel utlandsfödda i Sverige och bör ses som en av de viktigaste integrationsmotorerna.

Vi menar vidare att det är av stor vikt att turism och resande sker på ett hållbart sätt samtidigt som besöksnäringen behöver förutsättningar för att vara konkurrenskraftig och bedriva sin verksamhet på ett hållbart sätt. Sedan några år finns ett riksdagsbundet mål som stakar ut denna riktning och som regeringen nu föreslår ska upphöra att gälla. Vi menar att detta är mycket olyckligt och regeringens ambitioner att utveckla turism och besöksnäring är oroväckande små.

Vi anser att riksdagen bör avslå regeringens förslag om att målet för turismpolitiken ska upphöra att gälla.

2. Mål för Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande, punkt 2 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Marianne Fundahn (S) och Isak From (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2023/24:2632 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 1.

Ställningstagande

För oss är det avgörande att Sverige fortsätter att stå upp för en rättvis världshandel som bidrar till att nå målen i Agenda 2030. En rättvis handel förstärker och förankrar legitimiteten för global handel. Det är dessutom en förutsättning för hållbar handel, inte minst när det gäller social hållbarhet. Den ekonomiska globaliseringen har varit snabb, men politiken har i flera avseenden hamnat på efterkälken. Därför är det viktigt att komma till rätta med den orättvisa fördelningen av de möjligheter som globaliseringen för med sig. En rättvis handel innebär en ansvarsfull globalisering som tar hänsyn till miljö, klimat, social trygghet, anständiga arbetsvillkor, hälsa och djurvälstånd.

Sverige har tidigare visat att det är möjligt att förena en fri och öppen handel med exempelvis höga miljökrav och ett starkt skydd för arbetstagarnas rättigheter. En rättvis handel bör därför vara en del av det mål för handelspolitiken som riksdagen beslutar om.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

3. Mål för Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande, punkt 2 – motiveringen (V)

av Birger Lahti (V).

Ställningstagande

Jag vill se en rättvis handelspolitik som sätter människor, social rättvisa, djur, klimatet och miljön främst och som fokuserar på samhällsvinster för alla – inte bara på vinster för storföretag. Handelspolitikens inriktning bör heller inte innebära försämringar för medborgarna i andra länder. För att handel ska kunna ske på rättvisa villkor måste man låta fattiga länder få fördelar och större handlingsutrymme att själva utforma sin handelspolitik. Handel ska också vara ett verktyg för att dela med sig av gröna tekniker och uppmuntra länder att stärka sin klimat- och miljöpolitik.

Enligt min mening ger den aktuella motionen inte fullt ut stöd för denna linje och jag avser därför inte att förorda att riksdagen gör ett tillkännagivande så som motionärerna begär.

Motionsyrkandet avstyrks därmed.

4. Mål för Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande, punkt 2 – motiveringen (MP)

av Elin Söderberg (MP).

Ställningstagande

Jag menar att alla handelsrelationer ska ta hänsyn till miljön, klimatet och de mänskliga rättigheterna. Handelspolitiken ska också bidra till att de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 nås. För att det ska bli verklighet måste dessa förhållanden prioriteras i den politik som förs på området. Sverige ska vara ett föregångsland för fri, rättvis och hållbar handel, och internationella handelsavtal ska främja hållbar ekonomisk utveckling mellan parterna och inte försvåra för länder att stifta nya lagar för minskad klimatpåverkan eller till skydd för miljö, människor och djur. Jag vill att Sverige verkar för att EU:s handelspolitik ska vara ett verktyg för fattigdomsbekämpning, främjande av mänskliga rättigheter, demokratisering och global klimatomställning. Motionsyrkandet som behandlas i detta avsnitt ger enligt min mening inte på ett tydligt sätt uttryck för en sådan inriktning. Jag avser därför inte att förorda att riksdagen gör ett tillkännagivande så som motionärerna begär.

Motionsyrkandet avstyrks därmed.

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 24, punkt 3 (S)

Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Marianne Fundahn (S) och Isak From (S) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar avstår vi från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 24. Socialdemokraternas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat.

Socialdemokraternas samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2023/24:2654 (S). Motionen behandlas i betänkande 2023/24:FiU1, och Socialdemokraternas samlade förslag framgår av reservation 1 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 24. Förslaget till statens budget för 2024 inom utgiftsområde 24 läggs fram i kommittémotion 2023/24:2634 (S). Vi vill i detta särskilda yttrande kort redogöra för vår syn på politikens inriktning för utgiftsområdet och det budgetalternativ som presenteras närmare i den senast nämnda motionen.

I en tid av stora samhällsutmaningar och behov av snabb omställning till ett fossilfritt välfärdsland behöver Sverige använda sin position som världsledande på innovation för att stärka sitt och svenska företags konkurrenskraft. Som ett litet land består Sverige av ett näringsliv med ömsesidigt beroende såväl mellan startup-företag, små och medelstora företag och globala storföretag som mellan industri- och tjänsteföretag. De stora utmaningar som samhället står inför kräver en mångsidig och fördjupad samverkan mellan näringsliv, universitet och högskola, civilsamhälle och offentliga aktörer.

Vi vill framhålla att Sverige har en stark industri som i hög grad bidrar till lösningar för den gröna omställningen. För närvarande pågår eller planeras flera mycket stora industriinvesteringar som är drivna av klimatomställningen. Samtidigt är det viktigt att framhålla unga innovativa företags betydelse för den gröna omställningen och stärkt konkurrenskraft. Vi vill understryka att dessa företag är en viktig del av Sveriges framtida näringsliv och har stor potential att bidra till många klimatsmarta lösningar.

Den gröna omställningen gör också att Sverige kan bidra med de metaller och mineral som kommer att efterfrågas alltmer. Dessa finns både i marken och i gammalt gruvavfall, och utvinningen kan i Sverige ske på ett mer hållbart, miljöanpassat och socialt ansvarsfullt sätt än i många andra länder.

Vi vill vidare understryka vikten av att Sverige har ett robust elförsörjningssystem som skapar konkurrensfördelar för företag genom hög leveranssäkerhet, låg miljöpåverkan och el till konkurrenskraftiga priser. Vi ser därför ett behov av att återinföra den elektrifieringsstrategi som togs fram under den

förra valperioden. Den togs fram i bred dialog med bl.a. industrin, energibranschen och regionala företrädare och skulle kunna påskynda omställningen för att Sverige även i fortsättningen ska vara ett konkurrenskraftigt land.

Sverige är i dag en modern kunskapsekonomi där kunskapsbaserade tillgångar såsom patent, varumärken och upphovsrättigheter har blivit allt viktigare för företag och för samhället i stort. Näringar som intensivt utnyttjar immateriell egendom står i dag för fler än vart tredje arbetstillfälle och för ungefär 40 procent av Sveriges BNP. Enligt vår uppfattning är det därför av yttersta vikt att Sverige ser till att företagen får möjligheter att ta till vara sina immateriella tillgångar på allra bästa sätt.

Världshandeln står emellertid inför stora utmaningar. I ett läge med ökad protektionism, pågående handelskonflikter och geopolitiska spänningar behövs mer internationellt samarbete – inte mindre. Därför är det viktigare än någonsin att Sverige är en stark röst för en fri, hållbar och rättvis internationell handel. En fri och rättvis handel ligger dessutom i löntagarnas intresse, och svensk arbetarrörelse har en lång tradition av att främja handel och motverka protektionism.

Exporten och den gröna industriella revolution som Sverige genomför är även ett av landets främsta bidrag till klimatomställningen. Vi vill särskilt framhålla att Sverige har en stor möjlighet att ta en ledande roll i det globala klimatarbetet genom att sprida klimat- och miljövänliga lösningar runt om i världen. Därför är handelspolitiken enligt vår uppfattning ett av de viktigaste verktygen för att bidra till en mer hållbar värld.

Socialdemokraternas budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 24 innebär följande. Vi hade velat se att anslaget 1:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling ökas med 175 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Vi menar att den besparing om 150 miljoner kronor som regeringen föreslår inte är genomtänkt. Anslaget borde i stället ha ökats med 25 miljoner kronor för att förstärka programmet Avancerad digitalisering (AI). Vi ser vidare inte nyttan av att anslå fullt så mycket pengar till Förenklingsrådet inom anslaget 1:4 Tillväxtverket som regeringen föreslår. Detta anslag kunde med fördel ha minskats med 5 miljoner kronor till förmån för andra viktiga satsningar inom utgiftsområdet. Det gäller även anslaget 1:5 Näringslivsutveckling som av samma skäl skulle kunna ha minskats med 25 miljoner kronor.

Vidare borde anslaget 1:7 Turismfrämjande ha ökats med 10 miljoner kronor för att förbättra Sverige bilden och få fler besökare till Sverige. Även anslaget 1:8 Sveriges geologiska undersökning borde ha ökats med 10 miljoner kronor för att stärka myndighetens arbete med att åstadkomma snabbare tillståndsprocesser.

Enligt vår uppfattning borde det ha skett en förstärkning av den export- och investeringsfrämjande verksamheten och i sammanhanget även ett förbättringsarbete när det gäller bilden av Sverige. Vi menar därför att både anslaget 2:3 Exportfrämjande verksamhet och anslaget 2:4 Investeringsfrämjande borde ha ökats med 10 miljoner kronor.

Sammantaget hade vi velat anvisa 185 000 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 24 för 2024.

2. Statens budget inom utgiftsområde 24, punkt 3 (V)

Birger Lahti (V) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den jag önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 24. Vänsterpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat.

Vänsterpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2023/24:2385 (V). Motionen behandlas i betänkande 2023/24:FiU1, och Vänsterpartiets samlade förslag framgår av reservation 2 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 24. Förslaget till statens budget för 2024 inom utgiftsområde 24 läggs fram i partimotion 2023/24:2385 (V). Jag vill i detta särskilda yttrande kort redogöra för min syn på politikens inriktning för utgiftsområdet och det budgetalternativ som presenteras närmare i den senast nämnda motionen.

Jag vill också inledningsvis framhålla industriernas betydelse. Mycket av det industrierna producerar är av samhällsavgörande karaktär, som t.ex. material för välfärden, byggande eller den gröna omställningen. Industrin står också för många arbetstillfällen, och på vissa orter sysselsätter den en majoritet av ortens arbetsföra befolkning. Jag anser att Sverige ska vara i framkant när det gäller industriell utveckling. Att industrin har möjlighet att ställa om är avgörande för hela Sverige.

Vidare är små företag en viktig motor för Sveriges näringsliv – inte bara för att dessa företag kan växa och bli stora utan också för att de i bästa fall kan driva nya idéer och innovationer framåt. Sverige har goda förutsättningar att utveckla företagande inom hållbarhet och energieffektivisering, vilket i sin tur kan driva på omställningen av samhället.

Handel med omvärlden är avgörande för Sveriges välstånd och utveckling och när det vidare gäller den politik som bedrivs på området hade jag velat se en ny inriktning med rättvisa som utgångspunkt. Människor, social rättvisa, djur, klimatet och miljön bör sättas främst med ett fokus på samhällsvinster för alla – inte bara på vinster för storföretag. Handelspolitikens inriktning bör heller inte innebära försämringar för medborgarna i andra länder. Jag anser att för att handel ska kunna ske på rättvisa villkor måste man låta fattiga länder få fördelar och större handlingsutrymme att själva utforma sin handelspolitik. Handel ska också vara ett verktyg för att dela med sig av gröna tekniker och uppmuntra till att länder stärker sin klimat- och miljöpolitik.

I likhet med Vänsterpartiets budgetalternativ inom utgiftsområde 24 anser jag att följande förändringar borde ha genomförts i förhållande till regeringens förslag. Anslaget 1:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling borde ha ökat med 235 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Jag

motsätter mig regeringens förslag om att minska anslaget. Tvärtom behövs mer pengar för t.ex. forskning på hållbara byggmaterial som kan ersätta fossila byggmaterial som cement, stål och betong.

Jag menar vidare att anslaget 1:3 Institutens strategiska kompetensmedel borde ha ökats med 30 miljoner kronor i jämförelse med regeringens förslag. Det hade möjliggjort ett stöd, via Rise, till innovativa små företag för att de ska kunna tillämpa sin forskning i de statliga laboratorierna.

Vidare anser jag att anslaget 1:5 Näringslivsutveckling borde ha ökats med totalt 122 miljoner kronor i jämförelse med regeringens förslag. Ökningen innefattar flera viktiga satsningar. Drygt hälften av denna anslagsökning borde gå till ett riktat stöd till kvinnors företagande som ska utgöras av två delar. Den ena delen skulle syfta till att underlätta yrkesnätverkande mellan kvinnor och den andra till att stödja kvinnors innovation. Resten skulle gå till kooperativ företagsverksamhet som är viktig för näringslivets utveckling, både i form av ett direkt stöd och via Tillväxtverkets främjandeverksamhet.

Jag hade också velat se en ökning av anslaget 1:8 Sveriges geologiska undersökning med 20 miljoner kronor i jämförelse med regeringens förslag. I rapporten Innovationskritiska metaller och mineral – en forskningsöversikt (2021/22:RFR10), som tagits fram på uppdrag av utskottet, konstateras att det finns en otillräcklig berggrundsgeologisk och malmgenetisk forskningsuppbyggnad i Sverige när det gäller innovationskritiska metaller och mineral och att det krävs en kunskapsuppbyggnad. SGU har haft i uppdrag att kartlägga förekomsten av innovationskritiska metaller men jag menar att myndigheten behöver mer resurser för detta.

Jag anser också att 22 miljoner kronor hade kunnat tas bort från anslaget 1:16 Omstrukturering och genomlysning av statligt ägda bolag, jämfört med regeringens förslag.

Det är ett faktum att små företag kan ha svårt att få banklån på grund av att bankerna inte vill ta den höga risken. När det gäller anslaget 1:20 Bidrag till företagsutveckling och innovation anser jag att detta borde ha ökats med 120 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag för att Almi ska kunna påbörja ett arbete med att förbättra små företags möjligheter att få finansiering.

Avslutningsvis menar jag att ett nytt anslag borde ha införts inom utgiftsområdet för ett treårigt program för grön omställning av pappersindustrin där 150 miljoner konor hade tilldelats programmet 2024. Genom programmet skulle pappersindustrin kunna få stöd för investeringar som innebär energi-effektivisering och ökad produktion av förnybara bränslen där det finns stora möjligheter för den nämnda industrin att bidra ytterligare.

Sammantaget hade jag velat anvisa 755 000 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 24 för 2024.

3. Statens budget inom utgiftsområde 24, punkt 3 (C)

Elisabeth Thand Ringqvist (C) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den jag önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 24. Centerpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat.

Centerpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2023/24:2733 (C). Motionen behandlas i betänkande 2023/24:FiU1, och Centerpartiets samlade förslag framgår av reservation 3 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 24. Förslaget till statens budget för 2024 inom utgiftsområde 24 läggs fram i kommittémotion 2023/24:2728 (C). Jag vill i detta särskilda yttrande kort redogöra för min syn på politikens inriktning för utgiftsområdet och det budgetalternativ som presenteras närmare i den senast nämnda motionen.

Jag och andra företrädare för Centerpartiet har under en lång tid velat se en rad reformer för tillväxt i hela landet. Det behövs t.ex. investeringar i utbildningsväsendet, en översyn av inkomstbeskattningen, bättre vägar, järnvägar och flygplatser, en översyn av miljöbalken och en förenklad och effektivare tillståndsprövning för miljöpåverkande verksamheter. Från statligt håll bör det säkerställas att det blir mer attraktivt för personer med spetskompetens att söka sig till Sverige.

Sverige och svenskt näringsliv har en stark position i den nya digitaliserade ekonomin, en position som måste förvaltas och utvecklas. Det ligger ett ansvar på politiken att bidra till att byråkrati och regler inte bromsar digitaliseringens möjligheter till nya tjänster, affärsmodeller eller arbetstillfällen. Myndigheter ska få i uppdrag att stödja digitaliseringen inom sina olika områden och existerande regelverk behöver kontinuerligt anpassas till den nya digitala verkligheten. Jag menar också att tekniken med s.k. regulatoriska sandlådor för ny teknik bör användas av myndigheter överallt där det är möjligt samtidigt som företag som leder den tekniska utvecklingen inom framtidsområden som artificiell intelligens (AI) och avancerad robotteknik behöver få långsiktiga spelregler för att förbli konkurrenskraftiga på en global marknad.

Sveriges välståndsutveckling har i mångt och mycket sin grund i växande basindustrier. Basindustrier skapar exportintäkter och arbetstillfällen, inte minst i de mindre tätbefolkade delarna av landet där behovet av arbetstillfällen under lång tid varit stort. Detta gäller inte minst skogsindustrin, men även gruvnäringen spelar en bärande och växande roll i svensk industri.

För att lyckas med klimatomställningen är det av stor vikt att trygga försörjningen av de innovationskritiska metaller och mineral som behövs i modern miljöteknik. I dag är Sverige och EU i hög grad beroende av import från ett fåtal länder, vilket gör tillgången sårbar och även riskabel ur ett säkerhetspolitiskt perspektiv. Samtidigt har Sverige avsevärda fyndigheter av dessa metaller och goda förutsättningar att bedriva en hållbar utvinning. Detta skulle

också skapa betydande exportmöjligheter. Storskalig återvinning är viktigt men kommer inte att kunna tillgodose framtidens behov. Jag vill att Sverige blir ett land som bidrar till den gröna omställningen genom att öka brytningen av innovationskritiska metaller där denna kan genomföras på ett miljömässigt ansvarsfullt sätt.

Att minska regelbördan för det svenska näringslivet är en prioriterad fråga. Servicekulturen hos svenska myndigheter måste utvecklas och förbättras. Inställning, bemötande och kundfokus är lika viktigt som regelverk, processer och handläggningsrutiner. Det är också min uppfattning att Regelrådets roll i regelförenklaringsarbetet bör utökas och stärkas. Centerpartiet har samtidigt föreslagit flera åtgärder för en ökad regelförenkling som ligger utanför detta utgiftsområde.

I detta sammanhang vill jag vidare framföra att en stor del av det som produceras i Sverige går på export och på så sätt bidrar till en betydande del av Sveriges ekonomi. Sverige bör enligt min mening därför verka aktivt inom EU för att unionen ska ingå fler frihandelsavtal.

Centerpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 24 innebär – förutom en generell sänkning av pris- och löneomräkningen och en viss höjning av anslaget 1:4 Tillväxtverket – inga större avvikelser från regeringens förslag. De anslag som skulle ha påverkats är anslagen 1:1 Verket för innovationssystem, 1:4 Tillväxtverket, 1:6 Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, 1:8 Sveriges geologiska undersökning, 1:13 Konkurrensverket, 1:21 Patent- och registreringsverket, 2:1 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet och 2:2 Kommerskollegium.

Sammantaget hade jag velat anvisa 5 600 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 24 för 2024.

4. Statens budget inom utgiftsområde 24, punkt 3 (MP)

Elin Söderberg (MP) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den jag önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 24. Miljöpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat.

Miljöpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2023/24:2689 (MP). Motionen behandlas i betänkande 2023/24:FiU1, och Miljöpartiets samlade förslag framgår av reservation 4 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 24. Förslaget till statens budget för 2024 inom utgiftsområde 24 läggs fram i kommittémotion 2023/24:2703 (MP). Jag vill i detta särskilda yttrande kort redogöra för min syn på politikens inriktning för utgiftsområdet och det budgetalternativ som presenteras närmare i den senast nämnda motionen.

Sverige och resten av världen står inför svåra globala utmaningar när det gäller att hantera klimatkrisen och en stor förlust av biologisk mångfald. I utmaningarna finns dock möjligheter som måste tillvaratas och användas för att skapa drivkrafter för att ställa om samhället till att bli grönt och hållbart. Det skulle innebära såväl högre livskvalitet som ökad konkurrenskraft. Det är i detta läge viktigt att politiken stöder den gröna omställningen och inte hindrar den utvecklingskraft som finns i näringslivet. Politiken måste uppmuntra, stötta och mana på industrins omställning och hållbarhetsarbetet i alla branscher. Det krävs därför enligt min mening en kraftfull grön politik för att Sverige och världen ska klara den helt nödvändiga gröna omställningen.

Jag vill vidare framföra att alla handelsrelationer ska ta hänsyn till miljö, klimat och mänskliga rättigheter. För att detta ska bli verklighet måste dessa förhållanden prioriteras i den politik som förs på området. Sverige ska vara ett föregångsland för fri, rättvis och hållbar handel, och internationella handelsavtal ska främja hållbar ekonomisk utveckling mellan parterna och inte försvåra för länder att stifta nya lagar till skydd för miljö, människor och djur. Jag vill att Sverige verkar för att EU:s handelspolitik ska vara ett verktyg för fattigdomsbekämpning, främjande av mänskliga rättigheter, demokratisering och global klimatpolitik.

I Miljöpartiets budgetförslag finns betydande satsningar för att möjliggöra näringslivets klimatomställning och bidra till stärkt konkurrenskraft. Det är min uppfattning att staten behöver spela en aktiv roll i industrins klimatomställning samtidigt som det är viktigt att politiken stöder utvecklingen och inte kastar grus i maskineriet. Svenska företag är avgörande för Sveriges klimatarbete och konkurrenskraft.

Miljöpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 24 – vilket jag står bakom – innebär följande. 10 miljoner kronor borde ha tillförts anslaget 1:4 Tillväxtverket för att stärka myndighetens arbete dels med hållbar tillväxt i hela landet, dels med samverkan för kompetensförsörjning.

Vidare drar regeringen ned medlen till Vinnovas arbete med forskning och innovation. Det menar jag är ett steg i helt fel riktning och anslaget 1:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling borde därför ha ökats med 200 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Vidare vill jag framhålla de kulturella och kreativa näringarnas betydelse för livskvalitet, näringslivsutveckling och svensk export. Dataspelsbranschen är dock en bransch som inte alltid getts samma status som andra kulturformer och inte heller varit föremål för politiska åtgärder i tillräcklig utsträckning. Det är helt enkelt dags att göra någonting åt det. Jag anser därför att det borde inrättas ett nytt anslag inom utgiftsområde 24 för utvecklingsmedel till videospelsindustrin och att det för 2024 borde ha tillförts 30 miljoner kronor till anslaget.

Vidare har Miljöpartiet inte något annat förslag än regeringen när det gäller anslaget 1:24 Elstöd. Jag anser dock att stödet borde utformas så att det mer tydligt riktar sig till de företag som har hamnat i en tuff sits. Det är viktigt att företag som inte drabbas hårt av elpriskrisen inte heller får stöd. Det gäller

t.ex. stora bolag som bundit sitt elpris över lång tid. De medel som inte behöver användas för akuta åtgärder bör överföras till en fond för energieffektivisering.

Sammantaget hade jag velat anvisa 247 553 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 24 för 2024.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2023/24:1 Budgetpropositionen för 2024 utgiftsområde 24:

1. Riksdagen godkänner att målet för turismpolitiken upphör att gälla (avsnitt 3.1).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 för statens räkning, helt eller delvis, konvertera svenska statens fordringar enligt befintliga hybridinstrument i SAS AB (publ) inklusive upplupen ränta till nya aktier i SAS AB (publ) eller, helt eller delvis, skriva ner fordringarna inklusive upplupen ränta (avsnitt 3.5.1).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget 1:17 Kapitalinsatser i statligt ägda företag för statens räkning, helt eller delvis, konvertera svenska statens utestående lånefordringar på konsortiet Scandinavian Airlines System Denmark–Norway–Sweden inklusive upplupen ränta till nya aktier i SAS AB (publ) eller, helt eller delvis, skriva ner fordringarna inklusive upplupen ränta (avsnitt 3.5.1).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att vidta de åtgärder i övrigt som behövs för att vidta åtgärderna enligt punkterna 2 och 3, var för sig eller i kombination (avsnitt 3.5.1).
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 för anslaget 1:20 Bidrag till företagsutveckling och innovation besluta om kapitaltillskott till Almi AB på högst 410 000 000 kronor (avsnitt 3.8.20).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 ställa ut kreditgarantier för gröna investeringar som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 80 000 000 000 kronor (avsnitt 3.10.1).
7. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 ställa ut kreditgarantier för exportkrediter som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 475 000 000 000 kronor (avsnitt 4.6.8).
8. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 ställa ut kreditgarantier för investeringar som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 10 000 000 000 kronor (avsnitt 4.6.8).
9. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 ställa ut kreditgarantier för att säkra tillgången av råvaror som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 12 000 000 000 kronor (avsnitt 4.6.8).
10. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 ställa ut kreditgarantier för export till Ukraina som kan klassificeras som bistånd i enlighet med den definition som används av

- biståndskommittén Development Assistance Committé (DAC) vid Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) som uppgår till högst 333 000 000 kronor (avsnitt 4.6.8).
11. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2024 besluta att Aktiebolaget Svensk Exportkredit får ta upp lån i Riksgäldskontoret för exportfinansiering som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 125 000 000 000 kronor (avsnitt 4.6.9).
 12. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2024 inom utgiftsområde 24 Näringsliv enligt tabell 1.1.
 13. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Motioner från allmänna motionstiden 2023/24

2023/24:2325 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 24 Näringsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen avslår att målet för turismpolitiken upphör att gälla.

2023/24:2632 av Fredrik Olovsson m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att målet för handelspolitiken ska vara en fri, hållbar och rättvis handel och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2634 av Fredrik Olovsson m.fl. (S):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 24 Näringsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag om att avskaffa målet för turismpolitiken (regeringens förslag 1).

2023/24:2703 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 24 Näringsliv enligt förslaget i tabell A i motionen.

2023/24:2728 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 24 Näringsliv enligt förslaget i tabellen i motionen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2024 inom utgiftsområde 24 Näringsliv

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen			
		S	V	C	MP
1:1 Verket för innovationssystem	286 753	±0	±0	-1 300	2 903
1:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	3 462 255	175 000	235 000	±0	200 000
1:3 Institutens strategiska kompetensmedel	834 268	±0	30 000	±0	±0
1:4 Tillväxtverket	458 702	-5 000	±0	12 100	4 374
1:5 Näringslivsutveckling	402 942	-25 000	122 000	±0	±0
1:6 Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser	72 826	±0	±0	-400	677
1:7 Turismfrämjande	104 613	10 000	±0	±0	±0
1:8 Sveriges geologiska undersökning	377 081	10 000	20 000	-1 800	3 035
1:9 Geovetenskaplig forskning	5 923	±0	±0	±0	±0
1:10 Miljösäkring av oljelagringsanläggningar	14 000	±0	±0	±0	±0
1:11 Bolagsverket	124 581	±0	±0	±0	±0
1:12 Bidrag till Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien	8 327	±0	±0	±0	±0
1:13 Konkurrensverket	208 313	±0	±0	-700	1 803
1:14 Konkurrensforskning	10 804	±0	±0	±0	±0
1:15 Upprustning och drift av Göta kanal	39 910	±0	±0	±0	±0
1:16 Omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag	40 850	±0	-22 000	±0	±0
1:17 Kapitalinsatser i statligt ägda företag	173 000	±0	±0	±0	±0
1:18 Avgifter till vissa internationella organisationer	16 860	±0	±0	±0	±0
1:19 Finansiering av rättegångskostnader	18 000	±0	±0	±0	±0
1:20 Bidrag till företagsutveckling och innovation	679 472	±0	120 000	±0	±0
1:21 Patent- och registreringsverket	345 518	±0	±0	-1 700	3 502
1:22 Stöd vid korttidsarbete	365 000	±0	±0	±0	±0
1:23 Brexitjusteringsreserven	234 000	±0	±0	±0	±0
1:24 Elstöd	500 000	±0	±0	±0	±0

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen				
		S	V	C	MP	
2:1 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet	26 760	±0	±0	-200	274	
2:2 Kommerskollegium	105 055	±0	±0	-400	985	
2:3 Exportfrämjande verksamhet	402 367	10 000	±0	±0	±0	
2:4 Investeringsfrämjande	77 772	10 000	±0	±0	±0	
2:5 Avgifter till internationella handelsorganisationer	25 017	±0	±0	±0	±0	
2:6 Bidrag till standardiseringen	31 336	±0	±0	±0	±0	
2:7 AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning	100 000	±0	±0	±0	±0	
<i>Förslag till anslag utöver regeringens förslag</i>						
99:1 Program grön omställning inom pappersindustrin	±0	±0	250 000	±0	±0	
99:2 Utvecklingsmedel till videospelsindustrin	±0	±0	±0	±0	30 000	
Summa för utgiftsområdet	9 552 305	185 000	755 000	5 600	247 553	

BILAGA 3

Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden

Det har inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.

Beställningsbemyndiganden för 2024 inom utgiftsområde 24 Näringsliv

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Tidsperiod
1:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	3 947 000	2025–2027
1:5 Näringslivsutveckling	183 790	2025–2027
1:9 Geovetenskaplig forskning	5 000	2025–2026
1:14 Konkurrensforskning	9 750	2025–2027
Summa beställningsbemyndiganden inom utgiftsområdet	4 145 540	